

Manipuláció és propaganda

„A projekt a Duna Transznacionális Programból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és Magyarország társfinanszírozásával valósul meg.”

Interreg

Danube Transnational Programme
MELIA Observatory

Tartalom

1. A projekt összefoglalása	3
2. Útmutató	4
3. Bevezetés	5
4. Tananyag	
a. Manipuláció	6
b. Értelmezés	14
c. Propaganda - manipuláció a politikában	19
d. Cenzúra	22
5. Következtetés	23
6. Olvasói lista	24
7. Hivatkozások	25

A projekt összefoglalása

A lakosság kompetenciája döntő fontosságú az aktív politikai részvétel szempontjából, amely a jó kormányzás és a fenntartható demokrácia egyik fő eleme. Különösen a Duna régió keleti részén stagnál a politikai részvétel. Ezen kívül aggasztó az érdektelenség, a közöny és a politikai érdeklődés hiánya a fiatalabb népesség részéről. Továbbá az elmúlt években olyan politikai fejleményeknek lehetünk tanúi, amelyek a régió számos részén a demokratikus normák romlásához vezetnek. A lakosság kompetenciájának központi eleme a médiaműveltség magas szintje. Szükség van arra, hogy a lakosok tükrözzék a társadalmi realitást és ellenálló képességüket a negatív médiajelenségekkel, például a gyűlöletbeszéddel és az álhírekkel szemben.

A projekt fő célkitűzése a demokratikus nemzeti határokat átlépő kormányzás javítása egy transznacionális médiaműveltségi megfigyelőközpont létrehozásával, amely a különböző érintett felek közötti együttműködésen alapul. A Duna régió számos országában a médiaműveltség és az aktív polgári szerepvállalás kompetenciáinak fejlesztése messze elmarad Európa fejlettebb részeitől. Ez a megfigyelőközpont a médiaműveltség növelését és ezáltal a lakosok kompetenciáinak megerősítését szolgáló mechanizmusként szolgál majd, ami hozzájárul a fenntartható demokrácia fejlődéséhez. A fő célcsoportok a fiatalok és a velük foglalkozó emberek. Ennek megerősítése érdekében a megfigyelőközpont eszközöket biztosít mind a fiatalok, mind az oktatóik számára.

A projekt során létrejön a médiaműveltség megfigyelőközpont, amely eszközöket biztosít a médiatartalom ellenőrzésére, képzési eszközöket és szakpolitikai ajánlásokat tesz a médiaműveltség más állampolgári készségekkel kapcsolatos fejlesztésére. A projekt kimenetek közé tartoznak a következők: kapacitásépítési és képzési eszközök, webalapú felület és szakpolitikai ajánlások. A projekt fő tevékenységei a következők: a gyakorlatok feltérképezése és az információk terjesztése, tanulási rendszer kifejlesztése, webes képzési platformok kialakítása és kísérleti tesztelés.

Útmutató

Tisztelt Olvasó!

Ez a könyv útmutatóként szolgál a „**Manipuláció és propaganda**” témájáról szóló interaktív prezentációhoz.

Nyisd meg az interaktív prezentációt a böngésző új ablakában vagy vetítsd ki egy interaktív táblára.

A prezentáció több oldalt (diát) tartalmaz tananyaggal és vizuális tartalommal. Olvasd el és nézd meg alaposan az egyes diákat. Ha láatsz egy „i” ikont a dián a bal alsó sarokban, kattints rá. Alatta további információk vagy példák találhatóak, amelyek segítenek a téma jobb megértésében.

Néhány dia az „i” gomb mellett interaktív elemekkel is rendelkezik. Ezek az elemek kiemelésre kerülnek. Ha rákattintasz, több információt is megtudhatsz (például hangfelvétel, videó vagy további információ). A prezentációban egy audio ikont is találsz. Egyes diák ugyanis hangot is tartalmaznak. Ha szükséges, kattints a hang ikonra, hogy elnémítsd, vagy újra aktiváld a hangot a prezentációban.

Kattints a jobb nyílra a következő diához. Ha vissza szeretnél menni a prezentációban, kattints a bal oldali nyílra. Ha vissza szeretnél térni a bemutató elejére, kattints a ház ikonra.

A szöveg jobb megértése érdekében az egyes diákhoz további oktatási anyagokat adtunk. Megtalálod a Tanítás & Tanulási tippeket, amelyek segítik a tanulók és a pedagógusok közötti interakciót, és ennek köszönhetően támogatják a tanítás hatékonyságát. Néhány közülük több, mint szórakoztató játék, ezek segítik megérteni a tananyagot. Először néhány kifejezéssel találkozol majd, amelyeket fontos lesz megjegyezni! Figyelj az Érdekes tényekre is!

JELMAGYARÁZAT

FOGALMAK

TANÍTÁSI & TANULÁSI TIPPEK

ÉRDEKES TÉNYEK

Bevezetés a tananyagba

A 21. század az információs és digitális technológiák korszaka. Változik a munkaerőpiac formája, változik a kommunikáció módja, az emberi gondolkodás. A Generációd ideje nagy részét az interneten tölti („digitális bennszülöttek”). Teljesen természetesen sajátítjátok el a technológiát, és hozzá vagytok szokva a vonzó ingerekhez, a dinamizmushoz és a „virtuális világ” sokszínűségéhez. Okostelefon segítségével néhány másodpercen belül információhoz juttok, különféle alkalmazásokat használtok, online játékokat játszatok, közösségi oldalakon keresztül kommunikáltok egymással. Ezek az online platformok lehetővé teszik számodra, hogy nyilvános profilt hozz létre, és azon keresztül kommunikálj más felhasználókkal, valamint megoszthatod véleményedet másokkal. A világ az online környezetben nem csak pozitív dolgokat hoz, hanem számos negatívát is, amelyek szintén gyorsan változnak a technológiai fejlődés miatt. E változások gyorsasága lehetőséget teremt a manipulálására.

A korosztályod az online világot az egyik fő információforrásnak tekinti, amely jelentősen formálja világképeteket. Leegyszerűsítitek az információkat, hajlamosak vagytok rövidítéseket alkalmazni, sőt hajlamosak vagytok úgy értelmezzék a dolgokat, hogy azok megerősítsék saját meggyőződésüket és világnézetüket. A kritikai gondolkodás hiánya miatt könnyen célpontjai lehetnek a manipulatív kommunikációnak.

Meggyőzött már valaki arról, hogy hozz olyan döntést, amelyet eredetileg nem akartál meghozni? Sikerült meggyőznöd valakit, hogy tegye azt , amit akarsz?

Tudsz egy konkrét példát mondani?

Ebben az előadásban bemutatjuk neked a gyakran használt manipulációs fajtákat és technikákat. A legtöbb ember többnyire az internetről informálódik – és ez a környezet a manipulátorok számára igen kedvező. Nem hiszed el? A manipuláció gyakran nehezen észlelhető formában, álcázva jut el hozzád. Bármilyen weboldalon találkozhatasz vele, beleértve a közösségi médiát is. Olyan példákat választottunk ki, amelyekkel a leggyakrabban találkozhatasz. Egy animációs videón keresztül megismerkedhetsz a manipulátorok típusaival. A vizuális elemek segítségével megismerkedhetsz a fényképek értelmezésével és torzításával, valamint a fényképek manipulációjával.

Tananyag

- **Manipuláció**

·Hogyan képzeled el a manipulációt?Meggyőzött már valaki arról, hogy tegyél olyat, vagy hozz olyan döntést, amit eredetileg nem akartál meghozni? Felismerted, hogy manipuláltak? Vagy fordítva. Sikerült meggyőznöd valakit, hogy azt tegye, amit akarsz?Mondj egy példát.

Manipulációs technikák

Sokféleképpen lehet rávenni valakit, hogy azt tegye, amit akarsz. Egy tapasztalt manipulátor kiválasztja a megfelelő technikát egy adott személy számára.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

TANÍTÁSI ÉS TANULÁSI TIPP

Szerepjáték

A szerepjáték olyan technika, amely lehetővé teszi a tanulók számára, hogy úgy viselkedjenek, mint valaki más. Ily módon olyan helyzetekbe kerülhetnek, amelyeket általában nem tapasztalnának meg az életükben. Kipróbálják az ilyen helyzetek megoldásának lehetőségeit, érzéseket tapasztalnak egy másik személy szemszögéből.

A szerepjáték segíthet megszabadulni a félnépségtől (a tanuló nem önmagaként, hanem valaki másként cselekszik)

Vidd a kurzort az egyes technikákra, és tekintsd meg annak leírását. A képernyő alsó részén megjelenik egy leírás, amely segít megérteni az adott technikát. Olvasd el többször, hogy megértsd pontosan mi áll az egyes technikák háttérében.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

 Csökkenő igény: Nem kerül megvásárlásra az elsőre kiválasztott termék, hanem fokozatosan leadva az igényekből kerül kiválasztásra egy hasonló (de kevesebb extra funkcióval rendelkező) termék. Így vásárlói szempontból végül előnyösebbnek tűnhet a helyzet, mivel nem az elsőre kiválasztott drága termék kerül megvételre. (Közben persze lehet, hogy a végleges termék kevesebbet tud mint az elsőre kiválasztott.)

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

 Ismerős arc: jobban hiszünk valakiben, akit valamilyen módon ismerünk, akinek az arcát láttuk, akinek a nevét már hallottuk.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Témaváltás: Témaváltással a manipulátor elvonja a figyelmünket valamiről, amivel valamiért foglalkozni szerettünk volna (pl. mert fontos számunkra).

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Növekvő igény: Az illető először egy apróságot szeretne, amihez fokozatosan további kiegészítőket ad hozzá, amelyek látszólag az eredeti igényhez kapcsolódhatnak és így annak részét képezik.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Utánozás: Ha nem tudjuk, hogyan viselkedjünk, másokat utánozunk.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Hiány: Ez a meggyőzési technika arra fókuszál, mit veszít az ember, ha nem használja ki az ajánlatot.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Rutin: Azt választjuk, amit mindig csinálunk (amit megszoktunk). Az ok lehet bizalom, jó tapasztalat, a versenytársak nem ismerése. Az üzletben automatikusan ugyanazért a termékért nyúlunk. Viszont lehet, hogy az oldalsó polcon van jobb minőségű/olcsóbb/ízletesebb termék.

Manipulációs technikák

- Csökkenő igény
- Ismerős arc
- Témaváltás
- Növekvő igény
- Utánozás
- Hiány
- Rutin
- Forrás-hatás

Forrás-hatás: Ha megbízható és köztiszteletben álló személytől vagy forrástól (a médiától) szerzünk információt, nagy a valószínűsége annak, hogy elhisszük az információt, vagy meggyőzhetőek leszünk. (A megjelenés is nagyon fontos lehet.)

ÉRDEKES TÉNY

Számtalan további manipulációs technika létezik.

Tobábbi példák:

Vonzerő, jó/rossz fickó, disszonancia, csend, együttérzés, pletyka, bűnbak, tekintély, karizma, hazugság, hízelgés.

TANÍTÁSI ÉS TANULÁSI TIPP

Beszéld meg ezeket a technikákat az osztálytársaiddal. Mondjatok rá példákat.

Audió példa:

A rádióra kattintva egy manipulációs példával ismerkedhetsz meg. A példában Donal Trump és egy riporter közti szóváltást hallhatsz.

Az angol audió tartalom magyar fordítása:

Riporter: "Mit mondana az amerikaiaknak, akik félnek? Azt hiszem, közel 200 halott, 14 000 beteg, milliók, akik látták, akik most félnek. Mit mondana azoknak az amerikaiaknak, akik most figyelnek, akik félnek?"

Donald Trump: "Azt mondanám, hogy szörnyű riporter vagy. És ezt is mondom. Szerintem ez egy nagyon csúnya kérdés, és szerintem ez egy nagyon rossz jel, amit az amerikai népnek mutatsz. Az amerikaiak válaszokat keresnek, reményt keresnek, te pedig szenzációhajhászként viselkedsz."

Hangminta manipulációról a témaváltás technikája alapján

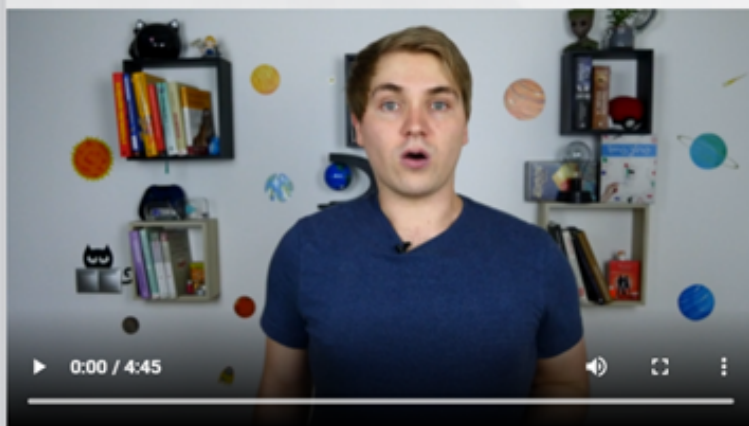
Személy elleni támadás

- megkérdőjelezni a személy hitelességét mint olyant, nem pedig az érveket

Videó példa:

Azokat, akik manipulálnak minket, manipulátoroknak hívják. Hallottad már a manipulátor kifejezést? Általában negatív értelemben használják. Az eredeti videóból egy kivonatott készítettünk, mely a manipulátorok fajtáit mutatja be.

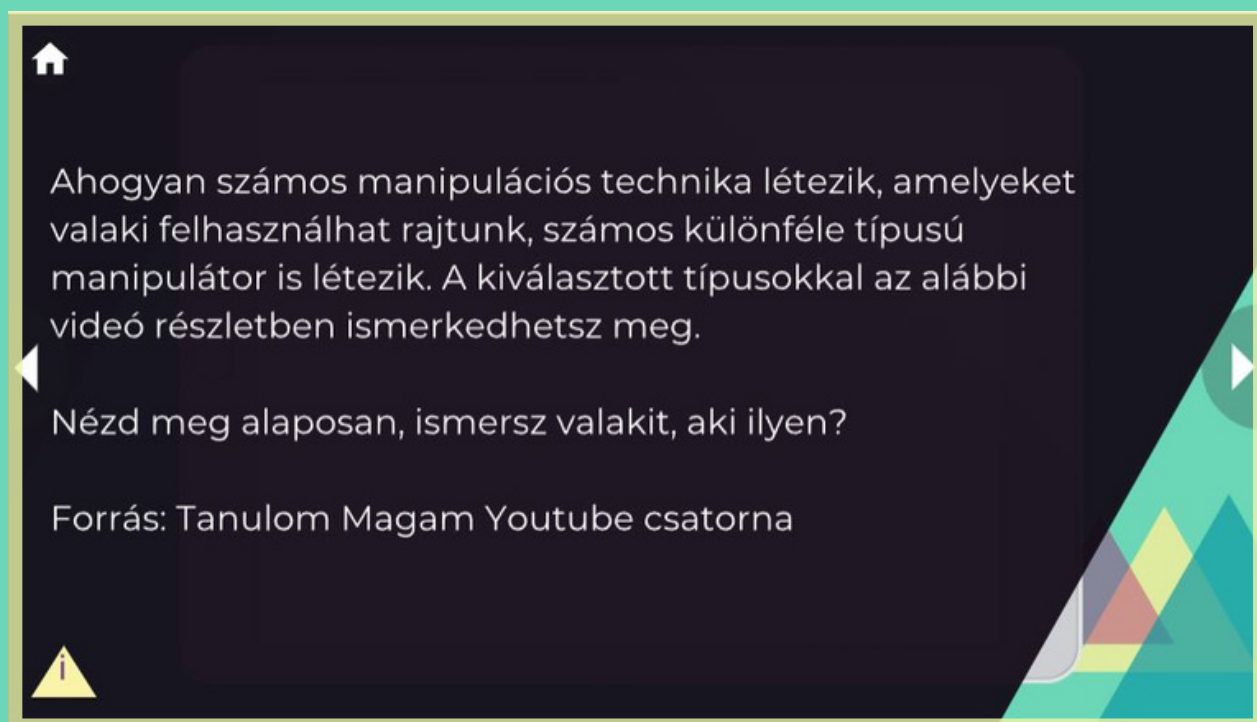
A teljes [videót](#) a Tanulom Magam Youtube csatornán találod meg!

Gondold végig, ismersz olyat aki hasonlóan viselkedik?

TANÍTÁSI ÉS TANULÁSI TIPP

Beszéld meg a videóban látott példákat az osztálytársaiddal.
Mondjatok rá példákat ti is.

• Értelmezés

PÉLDA #1

A bal oldali képen egy katonát/foglyot látsz, akire fegyvert fogtak.
A jobb oldali képen egy katona/fogoly italt kap. De vajon melyik mutatja az igazságot?

A középső kép azt mutatja, hogy bár az embert fogva tartják, a fegyvert nem közvetlenül ráfognak, és innivalót is kap. De ha csak a bal oldali képet látnád bármelyik médiában, mit gondolnál a tengerészekről?

Nézd meg az információt, és próbáld meg értelmezni a feladatot!

Értelmezés

Amerikai tengerészgyalogság a 15. tengerészgyalogos expedíciós egységből segít egy iraki katonának vizet inni Dél-Irakban, 2003. március 21

A képeknek csak egy lehetséges története van?

Képzeld el, hogy ez a helyzet a médiában megjelent híreknél történik. Minden riporter vagy szerkesztő a maga módján értelmezhet egy történetet.: kihagyhat néhány információt, megkeverheti azokat, összpontosíthat egy részletre, ami talán mások számára nem fontos... és hirtelen több változata is lehet az eredeti történetnek. Ezért jó ha hiteles forrásokat használasz – azokat, amelyek ellenőrzött és valós információkat szolgáltatnak. Nem tudjuk garantálni, hogy minden, amit találsz, 100%-ban igaz lesz, de így feltételezhető, hogy hibák csak minimálisan, és ami a legfontosabb, nem szándékosan fordulnak elő.

Értelmezés = a helyzet/dolog/cikk megértésének magyarázata.

PÉLDA #2

Hogyan hat rád a bal oldali kép? Milyen benyomást kelt arról a helyzetről, amit ábrázol?

A baloldali képen egy politikus köszönti az embereket. Legalábbis így néz ki. Vagy mégsem? A jobb oldali képen látható, hogy valójában nincs nagy tömeg.

A média néha szerkeszti a fényképeket, hogy oly módon mutassa be a helyzetet, ami megfelel a céljaiknak.

Néha előfordul az is, hogy ellenőrzött forrásokból származó történeteket látnak el fotókkal, amelyek nem feltétlenül a valós helyzetet mutatják be. Ezért, ha nem vagy biztos egy cikk tartalmában, akkor az a megoldás, ha keresel más forrásokat is, másik médiumokból és összeveted azokat!

Fényképek manipulálása - példa

Ki van a képen?

Az alábbi dia elmagyarázza, hogy a képen kik szerepelnek, és azt is, hogy miért törölték a kép jobb oldalán látható személyt.

Milyen célból szerkesztették át a képeket?

Az egyén/társadalom viselkedését igyekeztek egy bizonyos irányba terelni.

Fotó manipuláció

„Nikolai Yezhov, aki a képen Sztálin jobb oldalán látható a Moszkva-csatornánál. Yezhovot később eltávolították a képről.”

Sztálin fotóretusálókat alkalmazta azért, hogy ellenségeit eltávolítsa a fotókról.

Az egyik akit eltüntetett az Nikolai Yezhov volt, a titkosrendőrség tisztviselője, aki felügyelte Sztálin tisztogatásait. Yezhov egy ideig Sztálin jobbján dolgozott, kihallgatott, hamisan vádolt és elrendelte a kommunista párt több ezer tisztviselőjének kivégzését. De 1938-ban Yezhov kikerült Sztálin belső köréből, miután egyik helyettese erőszakkal elvette tőle ezt a pozíciót.

Feljelentették, titokban letartóztatták, titkos bíróság elé állították és kivégezték. Sztálin fotóretusálói ezután eltávolították Yezhov-ot a fényképekről. Ide tartozik a dián látot kép is, ahol egykori főnöke, Sztálin mellett mosolygott egy vízi út során. A retusálók eltávolították Yezhov-ot a fényképről, és vizet tettek a helyére, hogy elfedjék azt a helyet, ahol korábban Yezhov állt.

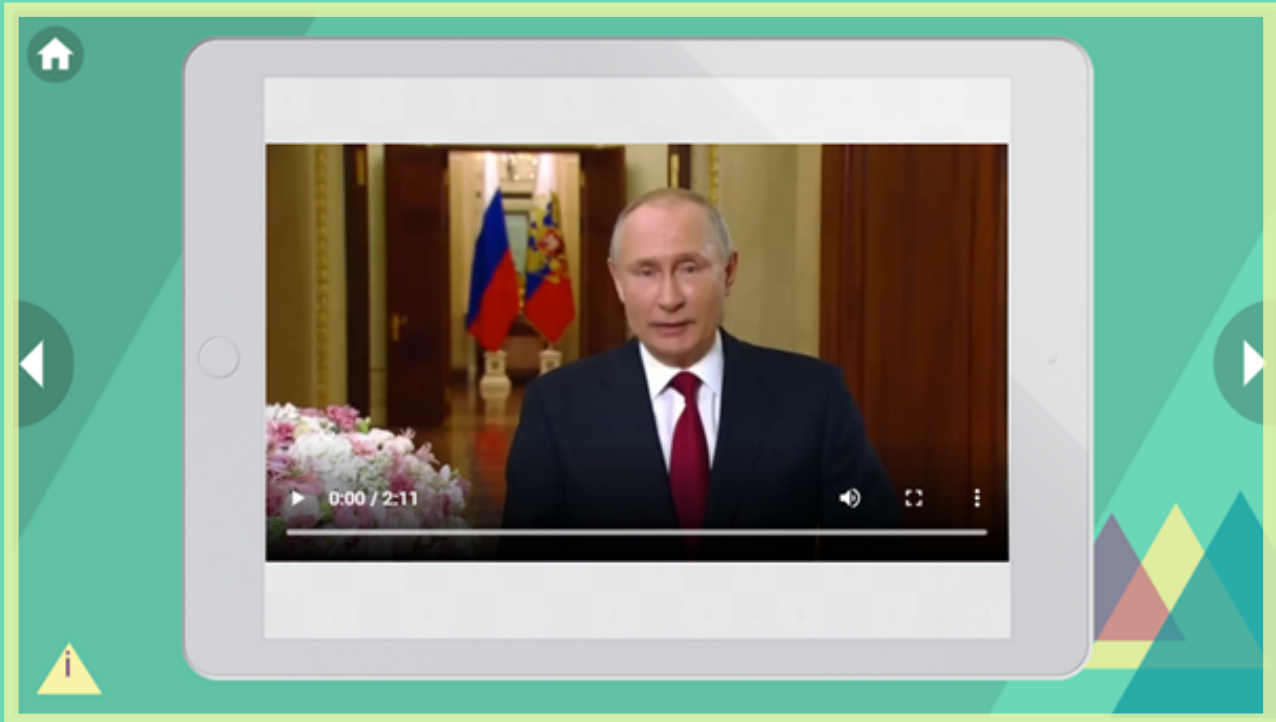
Szerinted milyen időszakból származik ez a kép?

Gondolj arra, hogy milyen lehetőségek voltak a fényképek manipulálására abban a korszakban, amikor az készült, és milyen megoldások vannak ma?

Mit lehetne tenni ezzel a fényképekkel?

• Deepfake

Nézz meg egy videót a YouTube-ról! Véleményed szerint igaz, amit látsz és hallasz?

Az előbbieken lehetőséged volt megnézni egy deepfake (meghamisított) videót.

Mit jelent a deepfake? Nézd meg az információt!

A videón egy deepfake-et láttunk.

Egy a Qultura YouTube csatorna által közzétett hamisított videó Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin orosz elnökről.

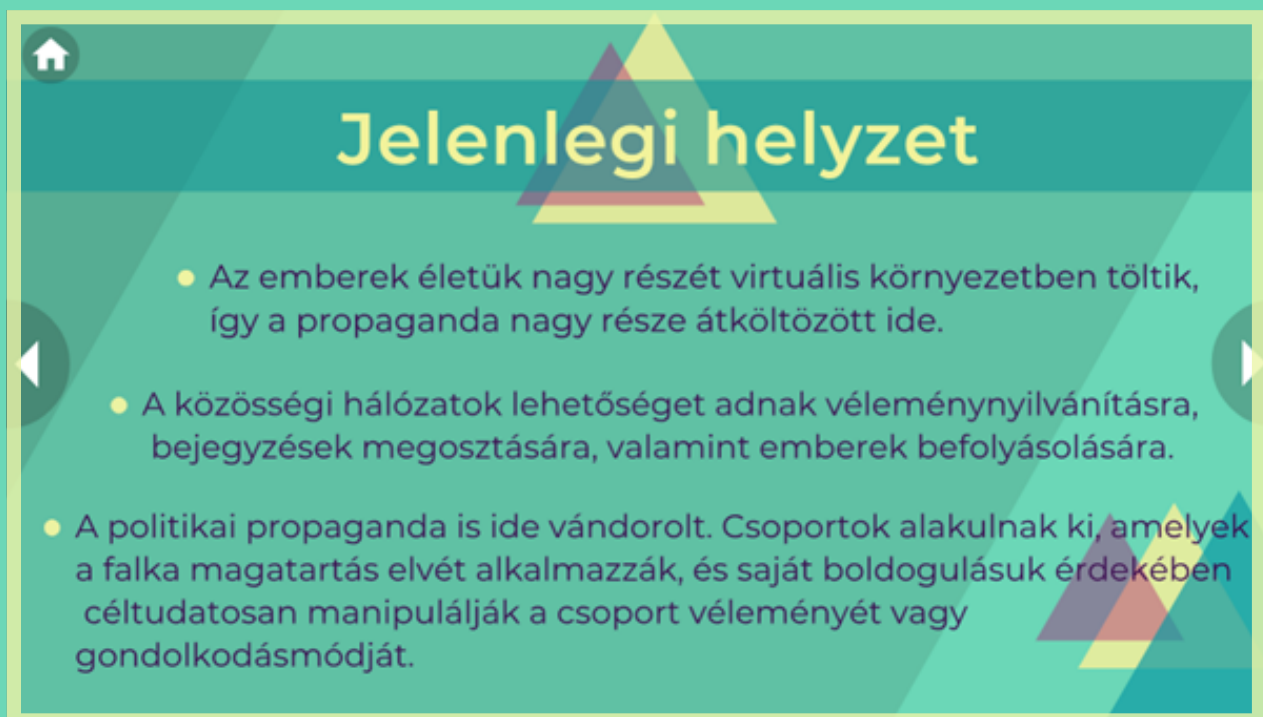
Deepfake = olyan videó, amely valódi felvételnek látszik. Különböző technológiák segítségével olyan mondatokat adnak a beszélők szájába, amelyeket soha nem mondtak ki (vagy nem ilyen szövegkörnyezetben). Az eredményül kapott videók nagyon valóságosak és hihetőek.

A Deepfake digitális technológiák segítségével készíthető el. A professzionális feldolgozásnak köszönhetően nagyon hihetőnek tűnik. Fel lehet használni, az influenzaszerek nézeteinek terjesztésére vagy azok károsítására. Számos alkalmazás és webhely létezik, ahol elkészíthető ilyen deepfake videó.

Ha nem lenne leírva , tudnád, hogy ez egy átverés/paródia?

Mi a véleménye az osztálytársaidnak, a szüleidnek, a nagyszüleidnek? Mennyire hihető a szereplő kinézete és a hangja? Hogyan ellenőriznéd a videó hitelességét?

Jelenlegi helyzet: Ahogy a világ változik, a társadalmi szokások is változnak. Az utcáról a virtuális világba költöztünk.

Jelenlegi helyzet

- Az emberek életük nagy részét virtuális környezetben töltik, így a propaganda nagy része átköltözött ide.
- A közösségi hálózatok lehetőséget adnak véleménynyilvánításra, bejegyzések megosztására, valamint emberek befolyásolására.
- A politikai propaganda is ide vándorolt. Csoportok alakulnak ki, amelyek a farka magatartás elvét alkalmazzák, és saját boldogulásuk érdekében céltudatosan manipulálják a csoport véleményét vagy gondolkodásmódját.

• Propaganda - manipuláció a politikában

Mi az a propaganda?

Hol találkozhatunk leggyakrabban vele?

Próbálj meg példát mondani rá!

A válaszokat megtalálod az info gombra kattintva.

Propaganda – manipuláció a politikában

A manipuláció és a propaganda az úgynevezett falka viselkedést alkalmazza, melynek során:

- az egyén egy hasonlóan gondolkodó tömeg része
- megerősíti gondolkodásának helyességét (úgy hiszi, hogy ha sokan így csinálják, akkor az helyes)
- a csoport össze van kötve, együtt válaszolnak kérdésekre, ugyan akkor tapsolnak, bólogatnak

A manipulációra és a propagandára vonatkozó hatékony stratégia például az úgynevezett falka viselkedése - az egyén egy hasonló gondolkodású tömeg része, ezért gondolkodásának helyességét megerősíti a tömeg (úgy véli, hogy ha sokan tesznek valamit, akkor az a helyes).

Propaganda = szándékos cselekvés, kiválasztott eszmék terjesztése (a nem megfelelő információk elrejtése), a társadalom (egyének) meggyőzésének érdekében. Célja elérni, hogy bizonyos módon gondolkodjanak és cselekedjenek. Számos formát ölthet szóbeli/írott beszéd, plakátok, dalok, szobrok, bélyegek, zászlók stb. A propaganda határait nagyon nehéz meghatározni.

Mindig is jelen volt az életünkben, és olyan elemeket használ, amelyek az érzékszervekre hatnak.

Gyakori formái a plakátok és a propagandadalok voltak.

De a világ az utcákról a digitális világba költözött, ezért a propaganda formája is alkalmazkodik.

Valószínűleg már hallottál propaganda dalt. Kérdezd meg a szüleidet, van-e olyan dal, ami eszükbe jut! A propaganda dalok politikai megbízatásból születtek, és az volt a céljuk, hogy motiválják az embereket.

Fülbemászó dallam, ritmus, egyszerű dalszövegek, ez jellemzi a propagandadalokat. A daloknak sok előnye van, ami a tudatban rögzül. Ezért nem meglepő, hogy az emberek és embercsoportok (akár politikai csoportok) megpróbálták befolyásolni a társadalmat ezekkel a dalokkal. Sok mindent lehet kifejezni dalokon keresztül. De mindenki megérti, mit akar mondani a szerző vagy énekes a hallgatóságnak?

A múltban mind a propaganda kifejezéseket, mind a társadalom bírálatait dalszövegekben rejtették el – néha kis utalásokkal. Néhány dalt többször hallhattunk a rádióban, másokat betiltottak.

Próbálj meg más magyarországi példát is találni!

(Bródy János írt Koncz Zsuzsának egy dalszöveget amit betiltottak:

" A Vén Kardnyelőt például betiltották, nyilván politikai okok miatt, és átírtam a szöveget, Frédi King címen jelent meg annak idején"

Teljes [cikk a blikk.hu-n](#) érhető el.)

• Cenzúra

A világon mindenki elmondhatja és leírhatja azt, amit akar?
Hogy van ez Magyarországon? Létezik Magyarországon cenzúra?

Mi az a cenzúra?

A nyilvánosan közölt tartalmak ellenőrzése (pl. a médiában, az önkifejezés szabadsága), és a tartalmak korlátozása – leggyakrabban az állam, vallási szervezet vagy más fontos intézmény vagy egyén által.

Mi az öncenzúra?

Maga a szerző cenzúrája (például attól tartva, hogy szövegét a felettesek/intézmények egyébként nem fogadják el). Maga a szerző kerüli az olyan tartalmat, véleményt vagy hozzáállást, amely problémás lehet; a szerző szükség esetén kiveszi/csökkenti az említett részeket.

Hazánkban már hozzászoktunk ahhoz, hogy azt mondunk, amit akarunk. De ez a helyzet a világ többi részén is?

Emlékezz arra, hogy egy ember szabadsága ott ér véget, ahol a másiké elkezdődik. Mindig tiszteletben kell tartani a többieket, valamint a hatályos jogszabályokat.

TANÍTÁSI ÉS TANULÁSI TIPP

Vitakérdések:

Van-e cenzúra/öncenzúra Magyarországon?

Elmondhatjuk, amit akarunk?

Szerinted melyik országban van szólásszabadság, és hol van cenzúra?

Következtetés

Propaganda, manipuláció, átverés, álhírek. Kell aggódnod, hogy soha nem tudod meg, mi a helyes és mi a valódi?

Pontosan ez a fő célja azoknak, akik részt vesznek a manipulációban! Elárasztani a társadalmat több tucat témával, véleménnyel és szöveggel, pontosan azért, hogy az emberek lemondjanak az igazság kiderítésére irányuló erőfeszítéseikről.

De ha megpróbáljuk kiválasztani az ellenőrzött forrásokat, és rendezni a hozzánk beérkező információkat, akkor jó úton haladunk, hogy túljárjunk ezeken a manipulációs próbálkozásokon.

Olvasási lista

1. Fehér Katalin vagyok. (2017). DIGITALIZÁCIÓ ÉS ÚJ MÉDIA, Akadémiai Kiadó. ISBN 978 963 05 9743 2.
2. Bojan Mihajlović vagyok. Manipulacija. Internetes forrás: <https://www.ilearn.rs/0202017-2917/manipulacija>
3. Vebinar o propagandi, Youtube Channel, webforrás: <https://www.youtube.com/watch?v=4C923szvAhs>
4. Detektáljuk a Konsortiumot. (2020). Von Trollen und Bots. Die Grundlagen von Manipulation in den Sozialen Netzwerken. Internetes forrás: https://www.detect-erasmus.eu/fileadmin/detect/Finale_Outputs/DE_Detect_Compendium_final.pdf
5. Lewandowsky, Stephan. (2020). A Debunking kézikönyv. Widerlegen, aber richtig – 2020, Webforrás: https://www.climatechangecommunication.org/wp-content/uploads/2020/12/Debunking_Handbook_2020_German.pdf
6. Lewandowsky, Stephan. (2020). Das Handbuch über Verschwörungsmymen, Webforrás: https://conspiracytheories.eu/_wp-content/uploads/2020/04/ConspiracyTheoryHandbook_German.pdf
7. Jugendschutz.net: Achtung HINTERHALT! – Rechtsextreme manipulieren im Social Web mit
8. Nachrichtenseiten. Internetes forrás: https://www.jugendschutz.net/fileadmin/download/pdf/Achtung_Hinterhalt_Bildschirmversion_01.pdf
9. e-Media projekt Konzorcium. (2021). Kézikönyv a médiaműveltségről. Internetes forrás: <https://all-digital.org/wp-content/uploads/2021/03/Media-Literacy-Booklet-Emedia-Project-Final-ENG-1.pdf>

Hivatkozások

- videó: <https://www.youtube.com/watch?v=T2qVfg4UEgk>
- <https://www.youtube.com/watch?v=0Jmh58ILTVI&t=21s>
- <https://www.blikk.hu/sztarvilag/sztarsztorik/brody-janos-koncz-zsuzsa-vitray-tamas-dalszoveg-betiltott/0dc0lxd>
- 02948722.jpeg. Vltava.rozhlas.cz/ [online]. Praha esetében: Český rozhlas, © 1997-2021 (2021. április 7.). Elérhető: <https://vltava.rozhlas.cz/propaganda-moc-a-presvedcovani-5143524#&gid=1&pid=2>
- 2021. ÉVI VILÁGSAJTÓSZABADSÁG-INDEX. Gjar-po.sk [online]. Párizs: Riporterek Határok Nélkül, © 2016 (2021. augusztus 24.). Elérhető: <https://rsf.org/en/ranking/2018>
- 42 českých a slovenských webů, které šíří ruské lži. Echo24.cz [online]. Praha esetében: ECHO MEDIA, 2015 (2021. április 19.). Elérhető: <https://echo24.cz/a/isYwV/42-ceskych-a-slovenskych-webu-ktere-siri-ruske-lzi>
- ALGORITMY NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH: DOBRÝ SLUHA, ZLĚ PÁN. CO JSOU VLASTNĚ ZAČ? Internetembezpecne.cz [online]. Karlovy Vary: Ön csatlakozott, 2019 (2021. június 1.). Elérhető: <https://www.internetembezpecne.cz/algoritmy-na-socialnich-sitich-dobry-sluha-zly-pan-co-jsou-vlastne-zac/>
- Braňte se manipulacím a dejte STOP využívání! Lidoll.cz [online]. Nedvědice: Špačková, © 2021 (2021. május 4.). Elérhető: <https://lidoll.cz/brante-se-manipulacim-a-dejte-stop-vyuzivani/>
- Budovatelské písně – Kupředu, Zpátky ni krok. Karaoketexty.cz [online]. Praha esetében: Tiscali MEDIA, © 2021 (2021. július 26.). Elérhető: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/budovatelske-pisne/kupredu-zpatky-ni-krok-579238>
- Česko je ve svobodě tisku na 40. místě. Verbální útoky politiků vyvolaly nedůvěru (angol nyelven). Mam.cz [online]. Praha esetében: Marketing & Media je Forum Media, 2020 (2021. május 10.). Elérhető: <https://mam.cz/zpravy/2020-04/cesko-je-ve-svobode-tisku-na-40-miste-verbalni-utoky-politiku-vyvolaly-neduveru/>
- Doporučené očekávané výstupy jako metodická podpora pro začleňování průřezových témat do švp a výuky. Nuv.cz [online]. Praha esetében: NPI ČR, © 2011-2021 (2021. április 28.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/vystupy/doporucene-ocekavane-vystupy-1>

- Fotka pivem. Nařízení porušil i předseda KDU-ČSL Jurečka, omluvil se
Zdroj: https://www.denik.cz/z_domova/marian-jurecka-pivo-20201118.html. Denik.cz [online]. Praha esetében: Vltava LABE MEDIA, 2020 (2021. május 18.). Elérhető: https://www.denik.cz/z_domova/marian-jurecka-pivo-20201118.html
- Gustav Brom – Pozdrav astronautovi. Karaoketexty.cz [online]. Praha esetében: Tiscali MEDIA, © 2021 (2021. július 13.). Elérhető: <https://www.karaoketexty.cz/texty-pisni/gustav-brom/pozdrav-astronautovi-658120>
- Jak odhalit manipulátora. Lidoll.cz [online]. Nedvědice: Špačková, © 2021 (2021. június 8.). Elérhető: <https://lidoll.cz/jak-odhalit-manipulatora/>
- Jurečka jako Kalousek: „Žahnul” pivo na patníku a ještě se tím chlubil. Pak se udal egy omluvil. Blesk.cz [online]. Praha esetében: Cseh HÍREK CENTER, 2020 (2021. augusztus 6.). Elérhető: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-politika/661351/jurecka-jako-kalousek-zahnul-pivo-na-patniku-a-jeste-se-tim-chlubil-pak-se-udal-a-omluvil.html>
- Komunikace je hra: Umění přesvědčit. Ceskatelevize.cz [online]. Praha esetében: Česká televize, 2008 (2021. június 30.). Elérhető: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10169534357-komunikace-je-hra/208572231010011-umeni-presvedcit/>
- RÉTORIKA PROPAGANDY. Bezfaulu.net [online]. Brno: Bur ŠEK, 2019 (2021. augusztus 3.). Elérhető: <https://bezfaulu.net/clanky/o-manipulaci/retorika-propagandy/>
- RÁMCOVŕ vzdělávací PROGRAM PROGRAM Základní ŠKOLY. nuv.cz [online], 2021 (2021. április 28.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/file/4982/>
- RÁMCOVŕ vzdělávací PROGRAM PROGRAM GYMNÁZIA. nuv.cz [online], 2020 (2021. május 10.). Elérhető: <http://www.nuv.cz/t/rvp-program-gymnazia>
- Komunikační triky: Jak rozpoznat manipulaci a umět se jí bránit. Idnes.cz [online]. Praha esetében: Mafra, 2016 (2021. július 19.). Elérhető: https://www.idnes.cz/finance/prace-a-podnikani/psycholog-jan-urban-jak-rozpoznat-manipulaci.A161201_162431_podnikani_sov
- Manipulace vagyok. Medicinman.cz [online]. Praha esetében: Medicinman, 2018 (2021. május 31.). Elérhető: <http://medicinman.cz/?p=metody/manipulace>
- Míra Svobody. Atlas.mapy.cz [online]. Praha esetében: Seznam.cz, © 1996–2020 (2021. április 15.). Elérhető: <https://atlas.mapy.cz/?p=010000&s=1&id=mira-svobody&n=m&z=2.3&x=10.348&y=17.075&m=m>

- Podpora pro výuku průřezových témat v základních školách. Digifolio.rvp.cz [online]. Praha esetében: Národní pedagogický institut České republiky, 2015 (2021. június 22.). Elérhető: <https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=70994&view=3251>
- Politicky Plakat a Propaganda 3. Zvol.si.info [online]. Brno: Zvol si info, © 2021 (2021. április 12.). Elérhető: <https://zvol.si.info/app/uploads/2017/08/politicky-plakat-a-propaganda-3.jpg>
- Propaganda – představení fenoménu. Manipulatori.cz [online]. Praha esetében: Manipulátoři.cz, 2015 (2021. július 20.). Elérhető: <https://manipulatori.cz/propaganda-predstaveni-fenomenu/>
- Stock snímky, Obrázky bez autorských poplatků, ilustrace a videa – iStock [online]. Calgary: Getty Images, © 2021 (2021. augusztus 24.). Elérhető: <https://www.istockphoto.com>
- UČEBNICE OBECNÉ PSZICHOLÓGIA. Gjar-po.sk [online]. Prešov: Gymnázium Jána Adama Raymana, © 2013 (2021. június 8.). Elérhető: https://www.gjar-po.sk/~gajdos/psychologia/KNIHY/PLHAKOVA_A.---Ucebnice_obecne_psychologie.pdf
- Umění manipulace s lidmi – Využijte znalost manipulace ve svůj prospěch. Businessanimals.cz [online]. Praha esetében: Üzleti állatok, 2018 (2021. július 29.). Elérhető: <https://www.businessanimals.cz/umeni-manipulace-s-lidmi-vyuzijte-znalost-manipulace-ve-svuj-prospech/>
- A háborús retorika arra törekszik, hogy áldozatot, hazafiságot inspiráljon a koronavírus elleni küzdelemért. Gazette.com [online]. Colorado esetében: Colorado Springs Közlöny, © 2020 (2021. április 27.). Elérhető: https://gazette.com/military/wartime-rhetoric-seeks-to-inspire-sacrifice-patriotism-for-coronavirus-fight/article_5527e20c-7a6f-11ea-9e3d-d7de71201005.html
- Une façon de voir les choses. fondation -lamap.org [online]. (2021. szeptember 13.). Elérhető: https://www.fondation-lamap.org/sites/default/files/upload/media/minisites/projet_questceq_uelascience/fiches-C4-B3-S4-A2.pdf
- Az emberek például arról, hogy a média hogyan manipulálhatja az igazságot. unedpanda.com [online], 2019 (2021. augusztus 17.). Elérhető: https://www.boredpanda.com/examples-media-truth-manipulation/?utm_source=google&utm_medium=organic&utm_campaign=organic&fbclid=IwAR2wVvHL4l5Kq00b2CeHLUOXIHlcLLPtqddqGKxKzLCsclYEwv7WIH7fwfJM

- Hogyan lett fegyver Sztálin's Great Purge. history.com [online], 2018 (2021. június 30.). Elérhető: <https://www.history.com/news/josef-stalin-great-purge-photo-retouching?fbclid=IwAR10Odpwemqamlje3gWUV8hs1RcL-7FCnSrtPNWVmFxoY1JdKviZyM3jWvU>
- Donald Trump veszi az orosz állami TV Job a Deepfake Parody Video. Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020.9.22. (2021. szeptember 9.). Elérhető:<https://www.youtube.com/watch?v=VZdC2bQVROI> kanál uživatele On Demand News.
- AZ NBC HÍREI. Trump beveri Peter Alexandert a koronavírus kérdés: „Te vagy egy szörnyű riporter” | NBC News. Az alábbi időpontokban: YouTube [online]. 2020. március 20. (2021. május 27.). Elérhető: <https://www.youtube.com/watch?v=QwOT9RK0GrA>

